

Didaktika geografie

Esej

Prečo by sa učiteľ geografie nemal báť na vyučovaní otvárať politické a hodnotové témy /

Prečo by učiteľ geografie nemal na vyučovaní otvárať politické a hodnotové témy

Zazvonilo na hodinu a ja som sa pobrala suplovať výtvarnú výchovu do štvrtého ročníka. Cestou do triedy som rozmýšľala, čo budeme s deťmi robiť, nakoľko ich pani učiteľka mi nenechala žiadne inštrukcie. Našťastie cesta z kabinetu do triedy bola dlhá a prišlo mi na um zopár nápadov. Ktorý ale vybrať? Uvidím podľa situácie v triede. Po krátkom zoznámení sa s deťmi, nakoniec dostali za úlohu vyjadriť svoje pocity alebo myšlienky pomocou kresby. A to bola chyba...

Toto sa odohralo na jar minulého roka. Už asi začínate tušiť, čo tie malé deti kreslili. Áno, vojnu. A tak sa z obvyčajného suplovania výtvarnej výchovy, stala moja nočná mora, na ktorú nikdy nezabudnem. Tie deti si z vojny na Ukrajine a v podstate celkovo z vojny robili zábavu. Kreslili zbombardované mestá, rúcajúce sa domy, tanky, vojakov. Smiali sa, ako ich rodičia pôjdu bojovať a oni ostanú sami doma, aké to bude super. Niektorí by len mávol rukou, sú to len deti, nevedia, čo robia, hovoria. Je to ale naozaj tak? A máme my, učiteľia, len tak mávať rukami?

Ja osobne si myslím, že nemali. Pôsobenie učiteľov by nemalo byť obmedzené len na vyučovanie. Vplyv dobrého učiteľa by mal byť celostný a mal by presahovať aj mimo rámca školy. V ideálnom prípade má učiteľ oporu aj v rodičoch. Aká škoda, že nežijeme v ideálnom svete, kde rodičia a učiteľia navzájom spolupracujú a spolu sa snažia vychovať z dieťaťa dobrého, slušného človeka. Z vlastnej, aj keď krátkej praxe viem, že často krát spolupráca nefunguje a deti preberajú názory, hodnoty a postoje práve rodičov. A je to pochopiteľné.

Ako má potom ale učiteľ pôsobiť na deti, formovať ich zmýšľanie a pohľad na svet bez toho, aby otváral politické a hodnotové témy? Učiteľ by mal poskytovať žiakom príležitosti na diskusie o hodnotách a na geografii práve aj o aktuálnom politickom dianí doma i vo svete a rozvíjať tak ich kritické myslenie. Samozrejme, zo strany učiteľa by nemalo ísť o presviedčanie či nejakú propagáciu, ale mal by poskytnúť dostatok informácií pre aj proti a žiaci by si mali vytvoriť svoj názor sami. Mal by len vytvárať a organizovať podmienky a situácie, v ktorých môže dochádzať k efektívnemu učeniu sa žiakov. Mal by žiakov motivovať, posmeľovať, dávať im vhodné podnety, navodzovať problémy, klásť zaujímavé otázky, upozorňovať na vhodné zdroje, informovať o rôznych možnostiach, usmerňovať, odporúčať, sledovať postup a poskytovať žiakom spätnú väzbu. Práca učiteľa by sa mala pri budovaní hodnôt ponášať skôr na prácu poradcu, trénera, mentora či kouča. Učiteľ by sa dnes už nemal zameriavať len na suché prednášanie a vyžadovanie memorovania

encyklopedických vedomostí , ktoré deti aj tak do pár minút zabudnú a v prípade potreby si ich ľahko vyhľadajú na internete. Mal by sa viac zameriavať na podporu prezentovania a konfrontovania rôznych uhlov pohľadu, na poskytovanie ukážok, na argumentáciu i na poukazovanie na možnosti aplikácie určitého poznania alebo zručnosti v praxi. Preto je ale potrebné, aby učiteľ sám bol intelektuálne zvedavý, aby mal široké spektrum záujmov a aby sa neustále sám učil nové veci. Iba tak dokáže získať aj svojich žiakov a umožniť im objavovať to, ako nejaký poznatok, zručnosť alebo hodnota môže priamo vplývať na ich život, na ich rozhodovanie sa o vlastnom živote i aktívne zapájanie sa do života v spoločnosti.

Uvediem ďalší príklad z mojej praxe. Tentoraz si šiestak na tvár i ruky nakreslil ruské vlajky a chodil tak po škole, kde boli aj ukrajinské deti. Pýtam sa, šiestak je tiež malé dieťa, nad ktorým zalomíme rukami?

Hoci o našom školskom systéme hovoríme ako o výchovno-vzdelávacom, realita je iná. Priznajme si to, v realite dominuje jeho vzdelávacia funkcia. Úlohou učiteľov však nie je len informovanie, ale aj formácia, nielen vzdelávanie, ale aj výchova, budovanie charakteru žiakov a formovanie ich postojov a hodnôt. So žiakmi by sme nemali hovoriť len o učive, mali by sme sa zaujímať o ich názory, hodnoty, postoje, dávať im priestor vyjadrovať sa k daniu a rôznym spoločenským témam.

Preto sa my, učitelia, nebojme na vyučovaní otvárať politické a hodnotové témy.